

SƏBİNƏ TURABOVA
Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universiteti
Əbdürrəhim Bəy Haqverdiyev küç., 11, Bakı1065
e-mail: sabina.hajiyevabq@hotmail.com

ALİ MƏKTƏBLƏRDƏ İNGİLİS DİLİNDƏ KOMMUNİKATİV KOMPETENSİYANIN FORMALAŞDIRILMASINDA AUDIO VƏ VIDEO MATERIALLARDAN İSTİFADƏ METODİKASI

Xülasə

Bu gün yeni təlim texnologiyaları həyatımızın hər bir sahəsinə nüfuz etmişdir. Bu mənada audio və video materiallardan istifadə tədrisdə aparıcı rola malikdir. Belə ki, audio və video materiallardan istifadə auditoriyalarda kommunikativ səriştənin formalaşdırılmasında böyük rol oynayır. Azərbaycanın ali və orta məktəblərində ingilis dilini tədris edən ali ixtisas məktəblərinin məzunları mətnləri, o cümlədən formal və qeyri-formal xarakter daşıyan mətnləri, müasir və klassik ədəbiyyat nümunələrini dinləyib öz münasibətlərini, mövqeyini, fikir və ideyalarını bildirmək qabiliyyətinə yiyələnmişlər. Əksər hallarda ixtisası dil olan fakültələrdə dili professional məqsədlərlə öyrənən tələbələr xarici ədəbiyyat nümunələri olan və dünya ədəbiyyatının xəzinəsinə daxil edilmiş əsərlərlə tanış deyillər. Bəzən onlar həmin əsərlər haqqında heç bir məlumata malik deyil. Onu da xüsusilə qeyd etmək lazımdır ki, klassik ədəbiyyat nümunələrində personajların istifadə etdiyi nitq modelləri, bu gün istifadə edilən dildən əhəmiyyətli dərəcədə fərqlənir. Buna görə də audio və video materialların seçiminə diqqət yetirmək lazımdır. Müasir universitet tələbəsi təkcə bu və ya digər sahədə ixtisaslaşmış kadr kimi formalaşmamalıdır. O, həm də ünsiyyətə hazır olmalı və müxtəlif insanlarla ünsiyyət qurmaq, komanda tərkibində işləyə bilmək, ətrafdakılara motivasiya verə bilmək kimi tamamilə yeni sosial bacarıqlara yiyələnmişdir. Məhz bu baxımdan ədəbi xəzinə əlçatan olmalıdır. Qloballaşma prosesinin labüdlüyünü və bu prosesə inteqrasiyanın qaçılmaz olduğunu nəzərə alaraq, elm və təhsil sahələrinin qloballaşma proseslərinə adaptasiyası dildə onun təmin olunmasını şərtləndirən amillər sırasına daxil olmuşdur. İlk öncə ona görə ki, məhz bu sahələrdə təkcə yeni bilik və texnologiyalar deyil, həm də insanın fikirlərinin ifadəsinin bu və ya digər formalarının yeni mexanizm və üsulları da gündəmi zəbt edir. Bu zaman audio və video vasitələrdən istifadə vacib sayılır.

Açar sözlər: kommunikasiya, innovasiya, dil, metod, texnologiya , nitq

Bildiyimiz kimi, xarici dilin mənimsənilmə səviyyəsi dörd bacarıqla ölçülür: oxu, eşitmə, yazı və danışmaq. Yeni texnologiyaların inkişafı ilə bağlı olaraq, bu bacarıqların ikisi, eşitmə və danışmaq ön plana keçir. Bu iki bacarığın daha yaxşı mənimsənilməsi və öyrədilməsi üçün audio və video materiallardan istifadə zəruridir.

Kommunikativ səriştənin formalaşdırılmasının başlıca şərtlərindən biri dinləmə bacarıqlarının inkişaf etdirilməsidir[1,34]. Kommunikasiya interaktiv proses olub, insanlarla ünsiyyət qurduqda daha mənalı olur. İnsanlarla ünsiyyət qurarkən biz təkcə danışmır, həmçinin qarşımızdakını dinləyir və qəbul etdiyimiz informasiyaya münasibət bildiririk. Görkəmli metodistlərdən biri olan Penni Ur "A course in language teaching" kitabının "Real-life listening in the classroom " bölməsində qeyd etmişdir ki, tələbələrin dinləmə bacarıqlarının inkişafı audio materialların düzgün seçilməsindən asılıdır.

Bildiyimiz kimi, hər bir dil rəsmi və qeyri-rəsmi olaraq, iki qrupa bölünür. Bizim gündəlik danışmada istifadə etdiyimiz dil qeyri-rəsmi dildir. Xarici dili öyrənən bir çox insan heç də həmişə dil daşıyıcıları ilə ünsiyyətdə olmaq şansını əldə etmir. Belə olan halda məsulliyətin çox hissəsi müəllimin üzərinə düşür və müəllim tələbənin dinləmə bacarıqlarını inkişaf etdirmək üçün qeyri-rəsmi dilə əsaslanan audio materiallardan daha çox istifadə etməlidir. Audio materiallar nə qədər qeyri-rəsmi dilə əsaslanarsa tələbələr bir o qədər bu dilə yaxın olar. Eyni adlı kitabda Penni Ur videomaterialların istifadəsinə də toxunmuşdur [2, 67]. Onun yazdığına görə, videomaterialların istifadəsi tələbələrə təkə dinləmə deyil, həmçinin görmə şansı yaradır. Tələbələr bir-birindən yeni informasiyanı qavrama və yadda saxlama üsullarına görə çox fərqlənir. Bəzi tələbələr ancaq dinləyərək, bəziləri isə vizual şəkildə görərək, informasiyanı yadda saxlayır. Videomateriallardan istifadə tələbələrə təkə eşitmə deyil, həmçinin vizual şəkildə görmə şəraiti yaradır. Bu da informasiyanın daha yaxşı mənimsənilməsinə səbəb olur. C.Harmer "The practice of English Language Teaching" kitabının "Listening" bəhsində tələbələrin kommunikativ bacarıqlarını inkişaf etdirmək üçün istifadə olunan audio materiallardan və dinləmə bacarığı haqqında geniş məlumat vermişdir. C.Harmer eyni adlı kitabında dinləmənin iki növü olduğunu qeyd etmişdir. Tələbələrin sadəcə dinlədikləri parçadan zövq almaq və kommunikativ bacarıqlarını inkişaf etdirmək üçün istifadə etdiyi dinləmə növü ekstensiv dinləmədir. C.Harmerə görə, xarici dil öyrənən hər kəs evdə, maşında gedərkən, öz şəxsi MP3 pleyerlərində müxtəlif yazılar dinləyə və beləliklə, dinləmə bacarıqlarını inkişaf etdirə bilərlər. Ekstensiv dinləmə üçün müxtəlif audio materiallardan istifadə edilə bilər. Ən çox istifadə edilən və tələbələrin motivasiyasını artıran materiallara, onların dil bilmə səviyyəsinə görə tərtib olunan müxtəlif növdə və janrlarda olan qısa hekayələrdir. Bildiyimiz kimi, bir çox tələbənin dinləyib anlamamaq kimi problemi vardır. Əgər tələbə dinlədiyi mətnin və ya dialoqun hər hansı hissəsini anlamırsa, bu onun demotivasiyasına gətirib çıxarır. Hər bir dil səviyyəsinə uyğun olan belə qısa mətnlər isə onların tələbələr tərəfindən rahat mənimsənilməsinə kömək edir. Ekstensiv dinləmədən fərqli olaraq, intensiv dinləmə əsasən dərs prosesində baş verir. İntensiv dinləmə üçün istifadə olunan audio materiallar müəllim tərəfindən seçilir. Müəllim hər hansı materialı seçərkən bir çox amilləri nəzərə almalıdır. Ən başlıca amil tələbələrin dil səviyyəsidir. Hər bir audio material tələbələrin dil səviyyəsinə uyğun olmalıdır. Əks təqdirdə dərs prosesində istifadə olunan materiallar heç bir nəticə vermir. C.Harmer intensiv dinləmə zamanı istifadə edilən audio materialların müsbət və mənfi cəhətlərini vurğulamışdır. Audio materialardan istifadə tələbələrə müxtəlif danışq formalarını eşitməyə şərait yaradır, fərqli danışq tərzləri ilə yaxından tanış olan tələbə dil daşıyıcıları ilə ünsiyyətdə olarkən heç bir problem yaşamır. Lakin audio materiallardan istifadə heç də həmişə problemsiz keçmir. Bəzən sinifdə akustik problemlər yarana bilər. Belə olan halda tələbələr audio mətni tam eşitmədiklərinə görə anlaya bilmirlər.

C. Harmer "The Practice of English Language Teaching" kitabının "Film and Video" mövzusunda dərs prosesində tələbələrin kommunikativ səriştəsinin formalaşdırılması üçün videomaterialların istifadəsinə də toxunmuşdur[5]. Bildiyimiz kimi, ünsiyyət verbal və qeyri-verbal olaraq iki yerə bölünür. Biz danışq zamanı bu ünsiyyət vasitələrinin hər ikisindən eyni zamanda istifadə edirik. Videomaterialların audio materiallardan fərqi də bundadır. Audio materialları dinləyərkən tələbələr ancaq verbal ünsiyyətdən yararlana bilər. Videomateriallar isə onlara dil daşıyıcılarının danışq zamanı qeyri-verbal ünsiyyətdən necə istifadə etdiyini əyani şəkildə göstərməyə imkan yaradır. Əgər audio materiallar tələbələrə, dil daşıyıcılarının müxtəlif danışq tərzlərini eşitməyə və ona alışmağa imkan yaradırsa, videomateriallar dil daşıyıcılarının, ünsiyyət zamanı intonasiyaları ilə üz cizgilərinin vizual şəkildə əlaqəsini göstərməyə imkan yaradır[3, 45]. Videomaterialların audio materiallardan fərqi və daha bir üstünlüyü ondadır ki, videomaterialları izləyərkən tələbələr, dil daşıyıcılarının işlətdiyi hər

hansı bir ifadənin, onların istifadə etdikləri jestlərlə necə vəhdətdə olduğunu əyani şəkildə görmə fürsəti əldə edirlər. Sadə bir misal gətirək. Əgər hər hansı bir xarici vətəndaş "I don't know" ifadəsindən istifadə edirsə, o mütləq bu ifadəyə jest əlavə edərək çiyinlərini çəkir. Bu jestləri görmək, onları ifadələrlə əlaqələndirmək, ünsiyyət qurmağa kömək edir.

Məlumdur ki, xarici dilin öyrənilməsində müəllimin rolu böyük və danılmazdır. Müəllimin vacib rollarından biri də onun informasiya mənbəyi olmasıdır. Müəllim tələbələrin dinləmə və anlama bacarıqlarını inkişaf etdirmək, onları videomateriallarla təmin etmək üçün müxtəlif mənbələrdən, internet resurslarından istifadə edərək xarici dildə olan videolar, qısa metrajlı filmlər izləməyi məsləhət görə bilər. C.Harmer eyni adlı kitabda, auditoriyada videomaterialların istifadə metodikasından da danışmışdır. O, videomateriallardan səmərəli şəkildə istifadə etmək üçün bir neçə üsul göstərmişdir:

- Fast Forward (sürətlə irəli çəkmək) – Bu üsuldan istifadə edərək müəllim filmdən bir parçanı və yaxud bir videoroliki sürətlə irəli çəkir. Videorolik bitdikdən sonra müəllim tələbələrdən bu videonun nə haqqında olduğunu və personajların nə dediyi haqqında məlumat alır. Bizim fikrimizcə, belə üsuldan istifadə tələbələrə videonu izləyərkən diqqətini onun əsas və vacib hissələrinə istiqamətləndirmək və videodan danışılan mövzunun məğzini anlamağa imkan yaradır.

- Silent viewing (for language) – səssiz izləmə- Bu üsuldan istifadə edərək müəllim tələbələrə səssiz şəkildə, lakin normal sürətdə filmi izləməyə şərait yaradır. Film parçası bitdikdən sonra o tələbələrdən personajların nə haqqında danışdıqlarına dair ehtimallar irəli sürməyi istəyir. Hər bir tələbənin cavabını aldıqdan sonra, müəllim film parçasını yenidən, lakin səsli şəkildə oynadır və beləliklə tələbələr ehtimallarının doğru olub olmadığını yoxlayırlar. Belə üsuldan istifadə edərək, müəllim tələbələrə ünsiyyət zamanı təkcə deyilən sözlərə deyil, həmçinin jestlər və mimikaya da fikir verməyi öyrədir.

- Freeze frame: (stop-kadr) – burada isə müəllim, videonu hər hansı hissəsində dondurur və tələbələrdən növbəti səhnədə nə baş verəcəyini və yaxud personajın növbəti səhnədə nə deyəcəyini soruşur. Bu üsul da digər üsullar kimi kommunikativ bacarıqların formalaşmasında böyük rol oynayır. Tələbələr artıq situasiyadan və yaxud ünsiyyətdə olduqları adamın mimika və jestlərindən onun nə deyəcəyini əvvəlcədən təxmin edə bilər və bu biliyə əsaslanaraq ünsiyyəti davam edə bilərlər [5, 78]. Müəllim hər hansı audio materialı dinlətməzdən əvvəl mütləq materialı dinləmələrinin səbəbini, dinlədikləri parçadan hansı informasiyanı əldə etməli olduqlarını tələbəyə əvvəlcədən bildirməlidir. Belə olan halda tələbə dinlədiyi parçanın hansı hissəsinə daha çox önəm verməli olduğunu bilir və artıq bu hissəyə fikrini cəmləyərək, informasiya əldə etməyə çalışır. Tələbə qarşısında qoyulmuş məqsədlər onun motivasiyasını qaldırmağa qadirdir. Məqsədlər müxtəlif şəkildə qoyula bilər. Onlardan biri əvvəlcədən hazırlanmış suallardır. Müəllim hər hansı parçanı tələbəyə dinlətməzdən əvvəl, onu suallarla tanış edir və dinləyəcəyi parçadan konkret sualların cavabını tapmağı tələbəyə tapşırır. Belə olan halda tələbə məlumat üçün bütün parçanı dinləyir, suallara cavab tapa biləcəyi hissəyə isə daha çox önəm verərək daha diqqətlə dinləməyə və anlamağa çalışır.

Belə nəticəyə gəlirik ki, kommunikativ səriştənin formalaşdırılması müstəqil həyata keçən proses deyil. Kommunikasiya dedikdə biz təkcə şəxsin danışmaq bacarıqlarını nəzərdə tutmur, həmçinin onun eşitmə və dinləmə bacarıqlarını nəzərdə tuturuq. Ətrafımızda olan insanlarla ünsiyyət qurarkən biz təkcə danışmır, həmçinin onu dinləyir və eşidib anladığımız informasiyaya münasibət bildiririk. Deməli, buradan elə nəticəyə gəlirik ki, biz qarşı tərəfin nə dediyini anlamasaq onun verdiyi informasiyaya münasibət ifadə edə bilmərik və beləliklə, insanlarla ünsiyyət qurmaq bizim üçün çətinləşir. Buradan isə belə nəticəyə gəlirik ki, kommunikativ səriştənin formalaşdırılmasının başlıca şərti eşitmə bacarıqlarının inkişaf etdirilməsidir.

Nitqin dinləmə vasitəsilə qəbul edilməsi aktiv, məqsədyönlü xarakteri ilə fərqlənir. Bu prosesin uğurlu şəkildə başa çatması mürəkkəb zehni-mnemonik fəaliyyətlə bağlıdır. Dinləmə prosesinin müvəffəqiyyət dərəcəsi diqqətin cəmlənmə səviyyəsindən asılıdır. Xarici dili öyrənən hər hansı bir şəxs dinləmə prosesində nə qədər diqqətli olarsa, bir o qədər də müvəffəqiyyətli nəticə göstərərək dinlədiyi parçadan daha çox informasiya əldə edə bilər. Diqqət duyğuların köməkliyi ilə yaranır və onların hesabına inkişaf edir. Ancaq insan duyğuları iradə prosesi ilə sıx bağlı olduğundan özünü bu proseslə birlikdə biruzə verir. Dinləmə prosesinin müvəffəqiyyət səviyyəsi tələbələrin yeni bilik əldə etmə tələbatlarından, dinlədikləri parçaya olan maraqdan və başqa subyektiv amillərdən asılıdır. Tədris prosesinin mürəkkəb təşkilatı, təqdimatın dəqiqliyi və tutarlılığı, tədris metodlarının müxtəlifliyi daxili motivasiyanı yaratmağa imkan verir, tələbələrin diqqətini mənimsənilən material əsasında gələcək praktiki fəaliyyətlərini proqramlaşdırmağa kömək edən məqamlara yönəldir.

Real həyatda iki və daha artıq şəxs arasında baş verə biləcək ünsiyyət prosesində hər iki tərəfin başlıca vəzifəsi dinlədikləri informasiyanı anlamaq və anladıkları hadisəyə münasibət bildirməkdir. Lakin bu hər zaman asan və tez başa gələn bir proses deyil. Xarici dilin tədrisi prosesində audio və videomateriallardan istifadə müxtəlif çətinliklər törədə bilər, müəllimin ən mühüm vəzifəsi bu çətinlikləri öncədən görmək və onların həll yollarını tapmağa çalışmaqdır.

Orta və ali məktəblərdə xarici dilin tədrisinin ən başlıca məqsədi şagird və tələbələrdə ünsiyyət vərdişlərinin formalaşdırılmasıdır. Ünsiyyət vasitələri dedikdə, biz təkcə danışmaq bacarıqlarını deyil, həmçinin dinləmə bacarıqlarını da nəzərdə tuturuq. Təəssüflər olsun ki, bəzən tələbələr öz fikirlərini ifadə etmək bacarığına malik olsalar da, dinləyib-anlama bacarıqlarının olmaması səbəbindən ünsiyyət qurmaqda çətinlik çəkirlər.

Yuxarıda da qeyd etdiyimiz kimi, audio və videomateriallardan istifadənin faydalı olmasına baxmayaraq bəzən dərs prosesində bu vasitələrdən istifadə çətinliklərlə şərtlənir. Bir çox metodistlər audio və video materialların istifadəsi ilə bağlı çətinlikləri araşdırmış və onların həlli yollarını tapmağa çalışmışdır. Bu metodistlərdən biri də metodist C.Harmer olmuşdur. O, audio materialların faydaları haqqında danışarkən aşağıdakıları qeyd etmişdir. C.Harmerin fikrinə əsasən, dinləmə materialları tələbələrə müxtəlif dil formaları ilə yaxından tanış olmağa və onları təbii mühitə uyğunlaşdırmağa daha çox şərait yaradır. Lakin audio materialların üstünlükləri ilə bərabər çatışmayan cəhətləri də vardır. C.Harmer dinləmə materiallarının mənfi cəhətlərindən və onların istifadəsi zamanı qarşıya çıxan çətinliklər və onların həlli yolları haqqında da geniş şəkildə danışmışdır [5, 89].

Zəif akustikası olan böyük auditoriyalarda qeyd olunan materialın səsləndirilməsi tez-tez narahatlığa səbəb olur və nəticədə auditoriyada bütün tələbələrin eyni dərəcədə yaxşı eşitməsini təmin etmək bəzən çətinləşir [2, 21]. Audio materialların istifadəsinə dair qeyd edilmiş başqa bir problem ondadır ki, auditoriyadakı hər kəs səs yazısını əvvəlcədən müəyyənləşdirmiş və hər kəs üçün eyni olan sürətlə dinləməlidir. Dinləmə materiallarının daha bir mənfi xüsusiyyəti ondan ibarətdir ki, tələbələr dinlədikləri şəxsin danışmaq prosesində meydana çıxan üz cizgiləri, mimikalarını görmür və beləliklə, dinlədikləri materialı tam şəkildə anlamaqda çətinlik çəkirlər. Təbii danışmaq prosesində dinlənilən mətnlə audio materiallar vasitəsilə dinlənilən mətn arasında çox böyük fərq vardır. Real ünsiyyətdə danışanı dinləyərkən anlamadığımız bir ifadə və ya fikir olarsa, biz dərhal danışanı dayandıraraq daha öncə ifadə etdiyi fikri və ya sözü təkrarlamasını və yaxud da izah etməsini xahiş edə bilərik. Lakin audio materialları dinləyərkən biz bundan məhrum oluruq. Dinləmə materiallarının bir neçə mənfi xüsusiyyətləri olmasına baxmayaraq, müəllimlər dərs prosesində onlardan istifadə edirlər və bu istifadənin maksimal şəkildə faydalı olması üçün ortaya çıxan çətinlikləri və problemləri həll etməyə çalışırlar.

Bildiyimiz kimi video və audio materialların istifadəsi xüsusi qurğuların və texnikanın köməkliyi ilə meydana gələn bir prosesdir. Texnikanın, daha dəqiq desək videomaterialların

izlənməsi üçün lazım olan proyektor, audio materialların dinlədilməsi üçün istifadə edilən CD-disklərin quraşdırılması və işə salınması xeyli vaxt apara bilər. C.Harmer dərslər prosesində vaxta qənaət etmək və tələbələrin diqqətinin yayılmamasını təmin etmək üçün audio və videomaterialların səsləndirilməsi üçün lazım olan bütün işlərin dərstdən əvvəl yerinə yetirilməsini təklif etmişdir [5, 90]. Bu həm vaxta qənaət etməyə, həm də tələbələrin motivasiyalarını qorumağa yardımçı olacaqdır. Başqa bir problem isə zəif akustika ilə bağlı olmuşdur. Bu problemi aradan qaldırmağın bir neçə yolu vardır. İlk olaraq, dinlənən materialın hamı tərəfindən eşidilməsi və başa düşülməsi üçün bu prosesin həyata keçirilməsi üçün istifadə edilən qurğunun yerini dəyişmək və onu səsin daha aydın eşidilməsi üçün optimal vəziyyətdə saxlamaqdır. Qarşıya çıxan çətinliyin ikinci bir həll yolu isə səs gücləndiricilərdən istifadə etməkdir. Bu vasitədən istifadə akustika ilə bağlı olan problemləri aradan qaldırmağa yardımçı olacaqdır. Dinləmə mətnin daha yaxşı başa düşülməsi və daha çox informasiya əldə edilməsi üçün real ünsiyyət zamanı qarşıya çıxan çətinliklərin və anlaşılmaqların, audio materialların dinlənməsi zamanı çıxan problemlərdən az olması, canlı ünsiyyət zamanı bizə aydın olmayan hissəni bir daha təkrar dinləyə bilmək şansının olmasından irəli gəlir. Biz tələbələrin dinlədikləri parçanı bir neçə dəfə təkrar dinlədərək anlaşılmaqlıq problemini aradan qaldıra və xarici dilin tədrisi prosesini təbii dilöyrənmə prosesinə daha da yaxınlaşdırmaqla bilərik. Hər hansı bir parçanı bir neçə dəfə dinləyən tələbə bu hissə haqqında daha çox məlumat almaqla iqtidarında olacaqdır [6]. Bildiyimiz kimi, səsləndirmə zamanı ortaya çıxmaqlıq problemlərin öncədən qarşısını ala bilmək üçün müəllimlər tələbələrə dinləmə zamanı bir çox çalışmaları həll etməyi tapşırıqla bilərlər. Buraya dinləməyə aid olan sualları əvvəlcədən oxumaqla, açar sözləri tapıb onlara daha çox diqqət yetirmək kimi tapşırıqlar aid ola bilər. Metodistlərin fikrinə görə, belə tapşırıqlar tələbələrə diqqətlərini düzgün istiqamətə yönləndirməyə imkan yaradır.

Ədəbiyyat

5. Allen V.F. Trends in the Teaching of English // TESL, Reporter 6, Summer 1973, № 4, p.17
6. Alptekin C. Target Language Culture in ELT Materials // ELT Journal, 1993,47, 2, p. 136-43
7. Bailey K.M. and D. Nunan (eds.) Voices from the language classroom. Cambridge: Cambridge University Press, 1996, 451p.
8. Halliday A. The House of TESEP and the Communication Approach: The Special needs of English Language Education // ELT Journal, 1994, v.48 (1), p. 3-11
9. Harmer J. Teaching foreign language teaching, 2005, pp. 45-46
10. Jack C. Richards. Communicative Language Teaching Today. Cambridge University Press, 2006, 471 p.

S. Turabova

The methodology of using audio and video materials in English in developing communicative competence at Universities Summary

The article deals with the role of audio and video materials in developing communicative competence in language faculties and working out effective ways of listening skills. Today the main goal of teaching and learning foreign languages in the global world is developing language learners' ability to use the target language for communication. The process of teaching

English should be based on the communicative – functional approach to teaching languages. The whole process of teaching oral speech should be goal-oriented systematic. It will make the process of teaching oral speech more effective. The article is devoted to the audio and video materials in modern methodology. While analyzing great attention was given to the facts taken from the literature. One of the important goals of the article is to detect and find out the reasons of literature. The author emphasizes its role in methodology. Since its emergence this notion caught the attention. New researches appeared. It is noted that this gives us more power to understand the process clearly. At that time we use the language more competently. The main aim of State program is to form a unique national education by means of ICT and provide qualitative educative opportunity in order to integrate into worldwide education system. One of the main goals of language learning is to acquire the ability to communicate effectively. It will make the process of teaching oral speech more effective.

Key words: communication, innovation, language, method, technology, speech

С. Турабова

**Методика использования аудио и видео материалов на формирования коммуникативную компетенцию в университетах на английском языке
Резюме**

В данной статье рассматриваются вопросы обучения устной речи на английском языке в условиях языкового вуза. Здесь говорится о необходимости внесения радикальных изменений в существующую систему обучения устной речи на иностранном языке. Процесс обучения английскому языку в целом и процесс обучения устной речи должен базироваться на коммуникативно - функциональном принципе. Обучение устной речи должно носить целенаправленный, системный, поэтапный характер, что будет содействовать повышению эффективности данного процесса. В анализе большое внимание обращено на фактом, полученные из литератур. Автор пытается раскрыть роль упражнения. Ссылаясь на работы ученых исследовавших, а также подчеркивает ее важность. Отмечается, что эта дает вспоминать смысл во время анализа еще более ясно, а также более разнообразном колорите. Основной целью Государственной программы является формирование единой общенациональной среды образования путём внедрения и использование современных информационно-коммуникативных технологий и обеспечением возможностью качественного образования, а также создания условий для интеграции государственной системы образования в мировую систему образования. Одной из основных целей изучения языка является обладание умением эффективно общаться на изучаемом языке.

Ключевые слова: коммуникация, инновация, язык, метод, технология, речь

Redaksiyaya daxil olma tarixi: 12.06.2019

Çapa qəbul olunma tarixi: 22.07.2019

Filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Nuriyyə Əliyeva tərəfindən çapa tövsiyə olunmuşdur.